

POKRAČOVÁNÍ ZE STRANY 2

Od počátku se šířilo jméno českého knížete také do zemí východního křesťanství. První staroslověnská legenda o svatém Václavu uvádí: „Milosti Boží vskutku kníže Václav nejen se dobře naučil knihám, ale i ve víře byl dokonalý. Ježto věřil celým srdcem v Boha, konal za svého života všechny dobré skutky, jaké jen mohl...“

Sama literární forma středověkých legend nám neumožňuje rozlišit přesně, co je a co není striktně „historické“ v našem pojetí. Víc než historií jsou svědectvím víry.

Zprvu byl u nás kníže a světec Václav z rodu Přemyslovců uctíván především jako mučedník, stále zřetelněji si však lidé uvědomovali, jak úzce je spjat se samou podstatou svého národa. Jako národní patron byl všeobecně uznáván zřejmě již v době biskupa Vojtěcha. V 11. století byla jeho postava ražena na mincích s kopím v ruce. Je to vladař, bojovník, ochránce země.

Národ, jehož řečí mluvíme, ustavil se tedy z myšlenky křesťanské, v ní pak žil a trval po celá staletí.

„Národy se udržují těmi ideály, z nichž se zrodily,“ napsal roku 1894 v knize Čeká otázka T. G. Masaryk.

Mikoláš Aleš nakreslil obrázek klečícího a modlícího se husitského bojovníka, na jehož pavéze je namalován kalich a připsána prosba k českému knížeti: „Nedaj zahynúti nám i budúcim...“ Česká reformace se nezříkala Václavova příkladu.

Starou Bendlovu sochu na počátku našeho věku vystřídala nový pomník, v němž se Josef Václav Myslbek pokusil ztělesnit nezdolnost svatováclavského národa. Kdykoli pak v novodo-

bých dějinách šlo o samo jeho bytí, o chvíle ohrožení, úzkosti i náhlých probuzení, shromáždívali se Češi k tomuto pomníku. Zde byla v roce 1918 ústy Aloise Jiráska vyhlášena samostatnost Československa. Ve dvacátých letech prohlásil první prezident T. G. Masaryk: „Svatý Václav byl knížetem míru, ale statečně hájil přemyslovského státu a uhájil. Víme, že historikové poukazují na to, že bratrovrah Boleslav byl vládcem zdatným; třeba, ale dopustil se násilí a již proto nemůže být stavěn na roveň svatému Václavu. Život a smrt svatého Václava nás učí, že zdravý život národa spočívá na vzdělanosti a mravnosti posvěcené pravou zbožností. Státy se udržují jen duchovním a fyzickým zdravím národa; naše republika bude nezdolná, budou-li její občané vždycky hájit práva a spravedlnosti uvnitř i navenek“ (27. 9. 1929).

Když na zemi padl mrak zkázy a ovládli ji nacisté (1939), svolával básník František Halas národ znovu k Myslbekovu pomníku: ... „Kůň bronzový kůň Václavův / se večera v noci trás / a kníže kopí potěžkal / Myslete na chorál /...“ Léta plynula a krátkou radost vystřídaly nové tísně.

Ve dne v noci drželi u pomníku knížete stráž mladí lidé, kteří zde po 21. srpnu 1968 manifestovali se zkrvavělými prapory svůj vzdor proti sovětské okupaci. „Jsme svobodný národ,“ psali na podstavec sochy. Odtud vzlétala do světa píseň zraněné touhy, aby mír „zůstal s touto krajinou“. Kdykoli v nás ožívá národní vědomí, uchylujeme se sem.

Velké světce mají mnohé národy. Nad tím se zamýšlel také historik Josef Pekař hned však dodal: „Ale není, tuším, národa,

jehož úcta by takovou měrou soustředila se k jediné postavě, takovou měrou plnila po všechny věky veškerenstvo národní společnosti, která by měla tak slavné středisko kultu, jako je Hrad pražský s kaplí svatováclavskou.

To všechno je zárukou, že úcta sv. Václava nevymizí z této země. Přejeme si, aby i dále žila a sílila jako posvěcení cítění národního a zduchovnění pout, jež spínají v jedno národ český z časových dálek desíti století.“

Stojím před Myslbekovým pomníkem českého knížete na Václavském náměstí. S ním tu od počátku století střeží naše novodobé dějiny jeho vznešená bába Ludmila, první český biskup Vojtěch, sázavský opat Prokop - a poslední z nich, rozjímající přítelkyně svaté Kláry, sličná abatyše prvního pražského kláštera klarisek, Anežka Přemyslovna. Aniž si to uvědomují, vstupuje do lidí, lhostejně tudy spěchajících za denními zájmy, posvátný klid těchto postav, do pevných tvarů sevřená a do bronzu vlitá jistota tradice. Nad slzami i jásáním, nad krvavými oběťmi i nad prapory vítězství se tyčí tito světci, aby nám předali poselství, jež pronesli staletími až do našeho času poselství útěchy, že tento národ, hrdý i bázlivý, zrazený i zrazující, vždy znovu sebe nalezne a bude nalezen, kdykoli pozvedne zrak k jezdcí s kovovou přilbicí na hlavě. Pod tímto pomníkem si v krušných okamžicích i ve chvílích slávy vždy znovu uvědomíme, kým jsme a kým máme být. Po obdobích tmy vždy znovu tento pomník ožívá mladými lidmi, kteří k němu kladou květy svých nejlepších předsevzetí.

P. Bernard František Pálka